

Vammaispalveluopas

helsinkiläisille

Helsinki

Sisällys

1. Vammaispalveluopas helsinkiläisille	4
2. Palvelut määritellään laissa	4
3. Palvelun hakeminen.....	4
4. Vaikeavammaisten palvelut	5
4.1 Kuljetuspalvelut	5
4.2 Henkilökohtainen apu.....	6
4.3 Asunnon muutostyöt.....	6
4.4 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet	7
4.5 Palveluasuminen	7
4.6 Päivätoiminta.....	7
5. Muut vammaispalvelulain mukaiset palvelut	8
5.1 Päivittäisessä suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet, laitteet	8
5.2 Sopeutumisvalmennus	8
5.3 Ylimääräiset vaatekustannukset.....	9
6. Kehitysvammalain mukaiset palvelut	9
6.1 Sosiaalityö	9
6.2 Kehitysvammapoliklinikka	9
6.3 Varhaiskasvatuksen myöntäminen maksuttomana kuntoutuksellisista syistä	10
6.4 Koululaisten iltapäivähoito sekä loma-ajan hoito	10
6.5 Kehitysvammaisten asumispalvelut.....	10
6.6 Työ- ja päivätoiminta	11
7. Muita palveluja vammaisille tai pitkäaikaissairaille henkilöille	11
7.1 Omaishoidon tuki.....	11
7.2 Tilapäishoito	11
7.3 Tukihenkilötoiminta.....	12
7.4 Sosiaaliohjaus	12
7.5 Päiväaikainen toiminta ja työllistymisen tuki	12
7.5.1 Vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta	12
7.5.2 Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta	13
7.5.3 Tuetun työllistymisen palvelu	13
7.5.4 Työllistymisen tukeminen ja sosiaalinen kuntoutus.....	13
7.6 Asiaksmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen.....	14
8. Muita palveluja vammaisille tai pitkäaikaissairaille henkilöille	14

8.1 Kelan etuudet	14
8.2 Vammaisen henkilön pysäköintilupa ja vapautus ajoneuvoveron perusverosta	15
8.3 Autoveronpalautus	15
8.4 Erityisuimakortti	15
Vammaisten sosiaalityön toimipisteet	16

Lisää tietoa internetistä.

1. Vammaispalveluopas helsinkiäisille

Tähän oppaaseen on koottu keskeiset Helsingin vammaispalvelut. Erilaisilla vammaispalveluilla ja tukitoimilla tuetaan vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden omatoimisuutta ja suoriutumista ja pyritään vähentämään vamman aiheuttamia haittoja jokapäiväisessä elämässä.

Lisätietoja ja hakemuslomakkeita

<https://www.hel.fi/vammaiset/fi>

<https://www.hel.fi/vammaiset/fi/lomakkeet>

2. Palvelut määritellään laissa

Vammaispalvelulaissa on määritelty palvelut ja taloudelliset tukitoimet, joita kunta voi järjestää vammaiselle henkilölle kyseisen lain nojalla.

Henkilöt, joilla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista, ovat oikeutettuja vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin ja tukitoimiin. Näitä palveluja ja tukitoimia järjestetään, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja muun lain nojalla.

Osa vammaispalvelulain palveluista ja tukitoimista kuuluu kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin. Vaikeavammaisilla henkilöillä on subjektiivinen oikeus näihin palveluihin. Osa vammaispalvelulain tarkoittamista palveluista ja tukitoimista on määrärahasidonnaisia, ja kunta voi määritellä, miten ne kohdennetaan.

Kehitysvammaiset henkilöt voivat hakea myös kehitysvammaisten erityishuoltoa koskevassa laissa määriteltyjä kehitysvammaisten erityispalveluja.

Sosiaalihuoltolain perusteella voidaan järjestää tukea asumiseen ja työllistymiseen.

3. Palvelun hakeminen

Vammaisille henkilöille tarkoitettuja palveluja haetaan oman asuinalueen vammaisten sosiaalityön toimipisteestä. Yhteystiedot ovat oppaan lopussa.

Hakijan tuloja tai varallisuutta ei huomioida palveluja myönnettäessä, vaan lähtökohtana on aina vamman tai pitkäaikaisen sairauden aiheuttama haitta päivittäisessä toiminnassa ja palvelutarve. Palveluja voi hakea ympäri vuoden.

Sosiaalityöntekijän kanssa voi keskustella avun ja tuen tarpeesta, joita vamma tai sairaus aiheuttaa asumisessa, liikkumisessa tai kotona selviytymisessä. Sosiaalityöntekijä on asiantuntija vammaispalvelulakiin ja kehitysvammalakiin perustuvien palveluiden järjestämisessä. Yhteistyötä tehdään muun muassa kotihoidon, lapsiperheiden kotipalvelun, sairaaloiden ja järjestöjen kanssa. Vammaisten henkilöiden sairaanhoito, lääkinnällinen kuntoutus ja kotihoito kuuluvat terveydenhuollon palveluihin.

Lapsiperheille suunnattuja palveluja ovat esimerkiksi lapsiperheiden kotipalvelu ja lapsiperheiden sosiaaliohjaus. Kotipalvelu on tilapäistä perheen arjen tukemiseen tarkoitettua työtä, jota voi saada alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, synnytyksen, vamman tai muun syyn perusteella. Lapsiperheiden sosiaaliohjaus on 0–16-vuotiaiden lasten perheille tarkoitettua tukea, ohjausta ja neuvontaa eri elämäntilanteissa, vanhemmuuteen ja lasten kasvattamisen liittyvissä kysymyksissä. Lisätietoa lapsiperheiden palveluista Helsingissä löytyy [Perheentuki.fi](https://perheentuki.fi) –sivustolta.

Vammaiselle henkilölle laaditaan asiakassuunnitelma, jossa yhdessä hänen kanssaan arvioidaan hänen kokonaistilanteensa, asetetaan tavoitteet, sovitaan palveluista ja vastuuhenkilöistä. Myös seuranta ja arviointi ovat osa asiakassuunnitelmaa.

4. Vaikeavammaisten palvelut

Vaikeavammaisille henkilöille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet kuuluvat kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin. Näitä ovat seuraavat palvelut:

4.1 Kuljetuspalvelut

Kuljetuspalvelut on tarkoitettu vaikeavammaisille henkilöille, joille julkisen joukkoliikenteen käyttö tuottaa kohtuuttomia vaikeuksia. Kuljetuspalvelua voi hakea työ- ja opiskelumatkoihin sekä asiointi- ja vapaa-ajan matkoihin.

Asiakas, jolle on tehty päätös kuljetuspalvelujen myöntämisestä, saa käyttöönsä henkilökohtaisen kuljetuspalvelun maksukortin, jolla matkat maksetaan. Asiakas maksaa matkoista omavastuuosuuden.

Maksukortilla voi matkustaa pääsääntöisesti Helsingissä ja lähikunnissa. Työ- ja opiskelumatkat voidaan yleensä myöntää vaikeavammaisten kuljetuspalveluna silloin, kun työ- tai opiskelupaikka sijaitsee Helsingissä tai pääkaupunkiseudulla.

Sosiaalihuoltolain perusteella myönnettävä liikkumisen tuki on kuljetuspalvelua ja se on osa itsenäisen asumisen tukemista. Se on tarkoitettu pääasiassa vanhusväestölle, joilla toimintakyvyn heikkeneminen estää julkisten joukkoliikennevälineiden käytön yksin tai saattajan kanssa. Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki on tulo- ja varallisuussidonnainen ja harkinnanvarainen etuus.

4.2 Henkilökohtainen apu

Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on auttaa vaikeavammaista henkilöä elämään omaa elämäänsä ja toteuttamaan omia valintojaan. Avun myöntämisen yhtenä edellytyksenä on, että henkilö pystyy määrittelemään tarvitsemansa välttämättömän avun sisällön ja toteutustavan.

Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- päivittäisissä toimissa
- työssä ja opiskelussa
- harrastuksissa
- yhteiskunnallisessa osallistumisessa
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Henkilökohtaiseen apuun kuuluvat ne asiat ja tehtävät, jotka vaikeavammaisen henkilö tekisi itse, jos hänellä ei olisi vammaa tai sairautta, joka aiheuttaa toimintarajoitteita. Avun määrästä ja toteutustavasta sovitaan asiakkaan palvelusuunnitelmassa.

Henkilökohtainen apu toteutetaan ensisijaisesti ns. työnantajamallilla, jolloin vammaisen henkilö valitsee itse avustajan ja solmii hänen kanssaan työsopimuksen. Kaupunki korvaa kaikki välttämättömät työntekijästä aiheutuvat palkka- yms. kulut. Kaupunki käyttää henkilökohtaisen avun palkanmaksussa Oima-ohjelmaa.

Kaupunki voi myös myöntää henkilökohtaista apua varten palvelusetelin, jolloin vaikeavammaisen henkilö valitsee henkilökohtaisen avustajan yrityksistä, jotka kaupunki on hyväksynyt palvelusetelituottajiksi. Henkilökohtaisen avun palveluseteli on asiakkaalle maksuton.

4.3 Asunnon muutostyöt

Asunnon muutostöillä tuetaan vammaisen henkilön itsenäistä asumista ja suoriutumista. Asunnon muutostyöt voidaan korvata, jos henkilö on vaikeavammaisen ja hän tarvitsee niitä vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoiminnoista. Muutostöitä tehdään vain vakinaiseen asuntoon ja tällöin vammaispalveluna korvattavien kustannusten on oltava kohtuullisia. Laitoshoidon tarpeessa olevan henkilön asuntoon ei muutostöitä tehdä.

Korvattavia muutostöitä ovat mm. ovien leventäminen, kynnysten poistaminen, luiskien tekeminen, ammeen poisto, kiinteiden kalusteiden, rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen ja asunnon välittömässä läheisyydessä olevien esteiden poistaminen.

4.4 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Asuntoon kuuluvilla välineillä ja laitteilla voidaan helpottaa vaikeavammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista kotona. Näitä voivat olla esimerkiksi kiinteästi asennetut nostolaitteet, porrashissi, kuulovammaisten hälytysjärjestelmät ja ulko-oven sähköinen avausjärjestelmä. Asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden kohtuulliset kustannukset korvataan kokonaan.

Välineiden korvaamisesta päätettäessä huomiota kiinnitetään vaikeavammaisuuteen ja asunnossa selviytymiseen, vaihtoehtoihin ratkaisuihin, asunnon vakinaisuuteen, laitteiden tarkoituksenmukaisuuteen ja kustannusten kohtuullisuuteen. Yleensä kunta antaa välineet korvauksetta vaikeavammaisen henkilön käyttöön. Tällöin kunta vastaa asennus- ja huoltokustannuksista. Mikäli asiakas hankkii välineen tai laitteen, hän itse vastaa myös sen mahdollisista huolto- ja vakuutuskustannuksista.

4.5 Palveluasuminen

Vaikeavammaisten palveluasumiseen kuuluu asunto ja asumiseen liittyvät palvelut, jotka mahdollistavat itsenäisen asumisen. Palvelua järjestetään vaikeavammaiselle henkilölle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi arkielämässään tarvitsee runsaasti apua säännöllisesti vuorokauden eri aikoina.

Vaikeavammaisten palveluasuminen voidaan toteuttaa mm. asiakkaan omassa kodissa, palveluasumisryhmässä tai palvelutalossa. Palveluasumiseen kuuluvat aina jokapäiväiselle suoriutumiselle välttämättömät palvelut. Näitä voivat olla mm. avustaminen liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja siivouksessa.

Omassa kodissa toteutetussa palveluasumisessa avustaminen järjestetään usein vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun ja kotihoidon yhteistyönä.

Vaikeavammaisten palveluasumisesta järjestetään myös palvelutaloissa tai ryhmämuotoisissa asumisyksiköissä joko kaupungin omana palveluna, ostopalveluna tai palvelusetelillä. Asukas maksaa vuokran ja kaikki muut jokapäiväiseen elämään liittyvät kustannukset itse. Vamman vuoksi välttämätön palvelu on asiakkaalle maksutonta.

4.6 Päivätoiminta

ks. Päiväaikainen toiminta ja työllistymisen tuki

5. Muut vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Osa vammaispalvelulain tarkoittamista palveluista ja tukitoimista on määrärahasidonnaisia. Korvauksen saaminen on tällöin aina harkinnanvaraista ja riippuu mm. tarpeesta, kohtuullisista kustannuksista ja käytössä olevista määrärahoista.

Vammaispalvelulaissa tarkoitettuja taloudellisia tukitoimia voi hakea myös jälkikäteen kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä. Varminta on kuitenkin tehdä ensin hakemus taloudellisista tukitoimista ennen kuin korvattavat menot ovat syntyneet.

5.1 Päivittäisessä suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet, laitteet

Vammaispalvelulain nojalla voidaan korvata liikkumisessa, viestinnässä tai muussa suoriutumisessa vamman vuoksi välttämättömien laitteiden, koneiden ja välineiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset silloin, kun ne eivät kuulu lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin. Korvattavia voivat olla muun muassa auto, autoon asennettavat lisälaitteet tai kodinkoneet.

Korvauksen suuruus on enintään puolet kohtuuhintaisista hankintakustannuksista. Auton hankintakustannusten ja auton lisälaitteiden kustannusten korvaukset on määriteltävä erikseen. Helsingin kaupunki myöntää tukea auton hankintaan vain silloin, kun kyseessä on päivittäinen auton tarve, esimerkiksi työn, opiskelun tai vammaisen lapsen kuljettamisen vuoksi.

5.2 Sopeutumisvalmennus

Sopeutumisvalmennus voi olla neuvontaa, ohjausta ja valmennusta. Sopeutumisvalmennusta järjestetään yksilöllisesti tai ryhmissä. Vammaispalveluna järjestetään mm. kommunikaatio-opetusta, liikkumistaidon ohjausta ja asumiskokeilua.

Myös Kansaneläkelaitos, vakuutusyhtiöt ja järjestöt järjestävät sopeutumisvalmennusta. Sopeutumisvalmennuskursseilla harjoitellaan sosiaalisia taitoja, hyödynnetään vertaistukea ja pyritään vähentämään vamman aiheuttamia haittoja arkielämässä. Sopeutumisvalmennus on osallistujalle maksutonta matkakulujen omavastuuta lukuun ottamatta.

5.3 Ylimääräiset vaatekustannukset

Ylimääräisiä vaatekustannuksia voidaan korvata vammaispalveluna, ja päätös perustuu tällöin yksilölliseen tarveharkintaan. Kustannuksia korvataan lähinnä vamman vuoksi yksilöllisesti teetettyjen vaatteiden, tavanomaisiin vaatteisiin tehtyjen muutosten tai vamman tai sairauden aiheuttaman normaalia suuremman kulumisen vuoksi.

6. Kehitysvammalain mukaiset palvelut

Kehitysvammaisten palvelut määritellään laissa kehitysvammaisten erityishuollosta. Erityishuollon tarkoituksena on edistää kehitysvammaisten henkilöiden suoriutumista päivittäisessä elämässä, toimeentuloa ja sopeutumista yhteiskuntaan sekä turvata tarvittava hoito ja huolenpito. Kehitysvammalaissa korostetaan itsemääräämisoikeuden tukemista ja toteutumista.

Henkilö, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi, voi hakea kehitysvammaisille tarkoitettuja palveluja. Edellytyksenä on, ettei henkilö voi saada tarvitsemiaan palveluja muun lain nojalla.

Erityishuollon asiakkaaksi hakeudutaan ottamalla yhteyttä oman asuinalueen kehitysvammahuollon sosiaalityöntekijään. Asiakkaalle tehdään erityishuolto-ohjelma.

Kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus saada myös vammaispalvelulain mukaisia palveluja, mikäli ne ovat hänelle riittäviä ja tarkoituksenmukaisia. Vammaispalvelulaki on ensisijainen suhteessa kehitysvammalakiin.

6.1 Sosiaalityö

Sosiaalityöntekijöiltä saa neuvoja, ohjausta ja tietoja palveluista. Palveluja haetaan kirjallisesti vammaispalveluhakemuksella tai suullisesti oman alueen kehitysvammahuollon sosiaalityöntekijältä.

6.2 Kehitysvammaopoliklinikka

Palvelee kaikenikäisiä helsinkiläisiä erityishuollon asiakkaita. Kehitysvammaopoliklinikka tarjoaa kehitysvammaisuuteen liittyvää asiantuntemusta, tutkimusta, ohjausta ja neuvontaa sekä vastaa kuntoutuksen suunnittelusta. Tavoitteena on edistää kehitysvammaisten henkilöiden

toimintakykyä ja tukea heidän osallistumisestaan yhteiskuntaan. Kehitysvammaopoliinikan palvelut ovat maksuttomia.

6.3 Varhaiskasvatuksen myöntäminen maksuttomana kuntoutuksellisista syistä

Varhaiskasvatusta voidaan myöntää erityishuoltona, jos se sisältyy kokonaisvaltaiseen kuntoutumissuunnitelmaan omana kohtanaan. Päätöstä varhaiskasvatuksesta kuntouttavista syistä haetaan ja perustellaan lääkärinlausunnolla, josta ilmenee nimenomaisesti varhaiskasvatuksen kuntoutuksellinen merkitys kyseiselle asiakkaalle.

6.4 Koululaisten iltapäivähoito sekä loma-ajan hoito

Koulutuksen ja kasvatuksen toimiala järjestää peruskoulua käyville 3.-9.-luokkalaisille kehitysvammaisille ja autistisille lapsille ja nuorille iltapäivä- ja loma-ajan hoitoa. Erityishuoltona ei järjestetä varsinaista hoitoa, mutta mikäli palvelu sisältyy erityishuolto-ohjelmaan, se on maksutonta. Vanhempien täytyy itse huolehtia siitä, että hoitopalvelu kirjataan erityishuolto-ohjelmaan, kun lapsi aloittaa kolmannen luokan.

6.5 Kehitysvammaisten asumispalvelut

Helsingissä on kaupungin omia kehitysvammaisten asumisyksiköitä ja tukiasuntoja, lisäksi asumispalveluita hankitaan ostopalveluna eri puolilta Helsinkiä ja myös muualta Suomesta.

Asumispalveluja järjestetään ryhmäkodeissa, asuntoryhmissä, perhehoidossa ja tukiasunnoissa sekä tukemalla itsenäistä asumista. Osassa yksiköitä henkilökuntaa on paikalla ympäri vuorokauden, joissain vain päiväaikaan. Tukiasunnot ovat erillisiä asuntoja, joissa työntekijät käyvät asukkaan tarpeen mukaan sovitusti. Asumispalveluissa asiakkaalta peritään asumisesta vuokra ja ateriamaksu sekä käytön mukaan maksu sähköstä, saunasta, pesuaineista ja pyykkituvasta.

Perhehoito on hoidon ja huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Kaupunki tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa tai tekee sopimuksen perhehoidon järjestämisestä yksityisen perhehoidon tuottajan kanssa.

Helsingin kaupungilla ei ole enää omia kehitysvammaisten laitospalveluita, mutta niitä hankitaan jonkin verran ostopalveluna.

Asumispalvelua, perhehoitoa ja laitoshoidoa voidaan järjestää lyhyt- tai pitkäaikaisena.

6.6 Työ- ja päivätoiminta

Ks. Päiväaikainen toiminta ja työllistymisen tuki

7. Muita palveluja vammaisille tai pitkäaikaissairaille henkilöille

7.1 Omaishoidon tuki

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla.

Omaishoidon tuki muodostuu omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta ja lakisääteisistä vapaapäivistä.

Yli 65-vuotiaat uudet asiakkaat hakevat palvelua Seniori-info-puhelinneuvonnasta ja alle 65-vuotiaat vammaisten sosiaalityön toimipisteistä.

Tukea haetaan lomakkeella, jonka liitteeksi tarvitaan hakijan toimintakykyä kuvaava lääkärinlausunto. Hakemus ja lääkärintodistus lähetetään vammaisten sosiaalityöhön. Saatuaan hakemuksen omaishoidon tuen sosiaaliohjaaja ottaa yhteyttä ja tulee kotikäynnille tekemään palvelusuunnitelman. Tämän jälkeen hän tekee päätöksen omaishoidon tuesta.

Omaishoidon tukea voidaan myöntää, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee päivittäistä hoitoa tai muuta huolenpitoa ja että hoito on mahdollista järjestää hoidettavan kotona. Omaishoidon tuesta tehdään sopimus omaishoitajan kanssa.

7.2 Tilapäishoito

Tilapäishoitoa järjestetään omaishoidontukilain perusteella omaishoidon vapaina. Lisäksi voidaan järjestää harkinnanvaraista tilapäishoitoa. Tilapäishoitoa järjestetään asumisyksiköissä sekä laitos- ja perhehoidossa. Omaishoidon vapaita voidaan järjestää myös kotiin annettavana palveluna, tunti-ominaisuutena ja sijaisomaishoitajan avulla.

Asiakas ja hänen perheensä arvioivat yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa tilapäishoidon tarpeen. Tilapäishoidosta peritään sosiaali- ja terveystoimialan vahvistama maksu.

7.3 Tukihenkilötoiminta

Palvelu on tarkoitettu vammaiselle henkilölle, joka tarvitsee tukea sosiaalisten suhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä tai itsenäistymisen ja kehityksen tukemiseksi. Tavoitteena on lisätä henkilön mahdollisuuksia osallistua mm. harrastustoimintaan ja vapaa-ajanviettoon. Asiakas voi etsiä itse tukihenkilön tai pyytää apua sosiaalityöntekijältä. Tukihenkilölle maksetaan palkkio ja kulukorvaus.

7.4 Sosiaaliohjaus

Vammaistyön sosiaaliohjaajat antavat tarvittaessa tukea ja ohjausta eri-ikäisille kotona asuville vammaisille henkilöille ja heidän omaisilleen. Sosiaaliohjaajat tukevat vammaisia henkilöitä arjen hallintaan, työhön ja vapaa-aikaan sekä ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa. Sosiaaliohjaus on suunnitelmallista ja yleensä määräaikaista työskentelyä asiakkaan itsenäisen selviytymisen tukemiseksi.

7.5 Päiväaikainen toiminta ja työllistymisen tuki

7.5.1 Vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta

Vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa järjestetään työikäisille (alle 65 v.) vaikeavammaisille henkilöille, jotka eivät voi osallistua sosiaalihuoltolain perusteella järjestettävään työtoimintaan ja joiden toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin etuuksiin.

Päivätoiminnan tavoitteena on tukea fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia sekä edistää sosiaalista vuorovaikutusta ja osallisuutta yhteisöön ja yhteiskuntaan. Päivätoiminta tarjoaa vertaistukea ja tukee kotona asumista, sillä voidaan myös tukea omaisten jaksamista ja vähentää muun hoidon tarvetta. Päivätoiminnan sisältö muotoutuu kävijöiden tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Päivätoimintapaikoissa on yleensä ruokailumahdollisuus. Asiakkaalta peritään aterioista ja matkoista omavastuuosuus.

7.5.2 Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta

Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaa voi saada oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen.

Osallisuutta edistävässä toiminnassa asiakasta tuetaan liittymään ympäröivään yhteiskuntaan tasavertaisena kansalaisena. Toiminnassa tuetaan itseilmaisua, itsemääräämisoikeutta, vuorovaikutusta ja harjoitellaan itsenäistymiseen ja aikuisuuteen vaadittavia taitoja.

Työelämäosallisuutta edistävä toiminta valmentaa asiakasta kohti työelämää. Ryhmämuotoisena ohjauksena toteutetaan asiakkaita osallistavaa, asiakaslähtöistä ja tavoitteellista toimintaa. Ryhmämuotoisen ohjauksen lisäksi järjestetään yksilöllistä työvalmennusta tavoitteena palkkasuhteinen työ.

Aikuisopetus ja valmentava koulutus ovat nuorten ja aikuisten itsenäistymistä tukevaa toimintaa sekä valmentautumista jatko-opintoihin ja työelämään.

7.5.3 Tuetun työllistymisen palvelu

Tuetun työllistymisen palvelu tähtää asiakkaan työllistymiseen palkkatyöhön. Palvelun saamisen edellytyksenä on yli 18 vuoden ikä, helsinkiläisyys ja joko kehitysvamma, autismin kirjoon kuuluva oireyhtymä tai muu neuropsykiatrinen diagnoosi tai muu vamma.

Työvalmennukseen kuuluu työelämävalmiuksien kartoittaminen ja kehittäminen, työpaikan hankkiminen yhdessä asiakkaan kanssa, perehdytyksen tuki työpaikalla ja yhdessä työnantajan kanssa sovitut tukikäynnit. Valmennus on yksilötyötä ja tavoitteena on aina asiakkaan työllistyminen. Asiakkaan valmiuksista riippuen hän voi työllistyä heti tai työkokeilun kautta. Lisätietoja voi kysyä oman alueen vammaisten sosiaalityön yksiköstä tai suoraan Tuetun työllistymisen palvelusta puh. 310 69597.

7.5.4 Työllistymisen tukeminen ja sosiaalinen kuntoutus

Sosiaali- ja terveystoimialan työtoimintojen palvelut on suunnattu pitkäaikaistyöttömille ja osatyökykyisille henkilöille. Palvelun tarkoituksena on tukea hyvinvointia, elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä. Joskus vaihtoehtona on myös työkyvyn selvittäminen ja kuntoutukseen tai eläkkeelle ohjaaminen. Palvelujen piiriin voi hakeutua Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun eli TYP Helsingin tai oman asuinalueen aikuissosiaalityön palvelupisteen kautta.

7.6 Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen

Asiakasmaksua voidaan alentaa tai se voidaan jättää perimättä, jos maksaminen heikentää asiakkaan toimeentulon edellytyksiä (asiakasmaksulaki 11§).

Maksunalennusta tai -vapautusta voi hakea vapaamuotoisella hakemuksella. Se toimitetaan tulo- ja menotositteineen asiakasmaksut ja perintä -yksikköön. Tulo- ja menotositteet toimitetaan viimeisen kahden kuukauden ajalta. Vapaamuotoisen hakemuksen liitteeksi on hyvä tehdä yhteenveto kaikista tuloista ja menoista.

Hakemuksessa tulee kertoa, mille ajalle tai mistä lähtien maksualennusta tai vapautusta haetaan sekä mitä palvelua hakemus koskee. Maksun alentamista tai poistamista voi hakea enintään 12 kuukauden ajalle. Päätös maksun alentamisesta tai jättämisestä perimättä tehdään pääsääntöisesti hakemuskuukauden alusta. Maksualennusta tai -vapautusta ei voi hakea takautuvasti eikä yksittäistä maksamatta jäänyttä laskua voida poistaa. Perusteet asiakasmaksun alentamiselle tai poistamiselle ovat säännöllinen yli 6 kuukautta tai enemmän kestävä toimeentulotukiasiakkuus tai muusta syystä johtuva maksukyvyttömyys.

8. Muita palveluja vammaisille tai pitkäaikaissairaille henkilöille

8.1 Kelan etuudet

Kelan etuuksista ja tuista löytyy tietoa www.kela.fi/vammaistuet

Vammaistukia ovat alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki ja eläkettä saavan hoitotuki. Kuntoutukseen osallistuvalla voidaan maksaa kuntoutusrahaa tai nuoren kuntoutusrahaa. Kelan kautta voi hakea monipuolista kuntoutusta henkilöille, jotka tarvitsevat sitä vamman tai sairauden takia. Myös EU:n vammaiskorttia voi hakea Kelasta.

Kelan palvelu on myös vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu kuulovammaisille, kuulonäkövammaisille tai puhevammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vammansa vuoksi tulkkausta. Tulkkausta järjestetään myös etäpalveluna.

8.2 Vammaisen henkilön pysäköintilupa ja vapautus ajoneuvoveron perusverosta

Vammaisen pysäköintilupa on henkilökohtainen. Lupa voidaan myöntää, jos myöntämisen edellytykset lääkärinlausunnon perusteella täyttyvät. Lupaa voidaan käyttää siinä ajoneuvossa, jossa luvanhaltija on itse kuljettajana tai kuljetettavana. Vammaisen pysäköintilupa kelpaa kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Voit hakea samalla myös vapautusta ajoneuvoveron perusverosta. Lisätietoa Traficom sivuilta www.traficom.fi > Digikaista > Liikumisesteisen pysäköintitunnuksen ja verovapautuksen hakeminen.

8.3 Autoveronpalautus

Vammaisen henkilö tai hänen omaisensa voivat saada autoveronpalautusta autosta, joka tulee vammaisen henkilön omaan käyttöön tai vammaisen perheenjäsenen kuljettamiseen ja rekisteröidään ensimmäistä kertaa Suomessa.

Palautusta on haettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun auto on rekisteröity vammaisen henkilön nimiin. Päätöstä voi hakea jo ennen auton hankkimista tai rekisteröintiä. Lisätietoja verohallinnon sivuilta www.vero.fi > Henkilöasiakkaat > Auto > Autoverotus > Autoveron palauttaminen vamman perusteella.

8.4 Erityisuimakortti

Erityisuimakortti myönnetään helsinkiläisille vammaisille ja pitkäaikaissairaille omaehtoiseen uintiin. Uimakortti on voimassa kaikissa Helsingin uimahalleissa ja maauimaloissa vuoden ostopäivästä lukien. Lisätietoja kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan sivuilta www.hel.fi/kulttuuri > Liikunta > Sisäliikuntapaikat > Uimahallit > Erityisuimakortti.

Vammaisten sosiaalityön toimipisteet

Vammaisneuvonnan puhelinneuvonta ma-pe klo 9–11 sekä ti ja to 12–14 p.
09 310 32889.

Ruotsinkielinen neuvonta ke klo 9-11 p. 09 310 35154. Muina aikoina voi jättää yhteydenottopyynnön viestinä vastaajaan tai lähettämällä tekstiviestin. Vammaisneuvontaan voi olla yhteydessä myös sähköpostilla sote.vammaisneuvonta@hel.fi

Vammaisneuvonnan palvelupiste

Itäkadun perhekeskus, Tallinnanaukio 1, 00930 Helsinki, 1. kerros, keskiviikkoisin klo 14-16. Vammaisneuvontaan voit tulla ilman ajanvarausta, ilmoittautuminen vahtimestarille.

Toimistosihteereiden palvelunumero ma–pe klo 8.15–15 puh 09 310 23100 (kuljetuspalvelun matkakortit, kuljetusprofiiliin sekä palveluseteleihin liittyvät asiat).

Alle 18-vuotiaat idän ja pohjoisen alueen asiakkaat

Itäkadun perhekeskus
PL 6730, 00099 Helsingin kaupunki
Itäkatu 11, 00930 Helsinki

Alle 18-vuotiaat etelän ja lännen alueen sekä koko kaupungin kaikki ruotsinkieliset asiakkaat

Kallion perhekeskus
PL 6450, 00099 Helsingin kaupunki
Toinen linja 4 C, 00530 Helsinki

Yli 18-vuotiaat etelän alueen vammaiset ja kehitysvammaiset sekä idän alueen kehitysvammaiset asiakkaat

Vammaisten sosiaalityön eteläinen toimipiste
Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskus
PL 6420, 00099 Helsingin kaupunki
Työpajankatu 14, 6.krs, 00580 Helsinki

Yli 18-vuotiaat idän alueen vammaispalvelun asiakkaat

Vammaisten sosiaalityön itäinen toimipiste
PL 6250, 00099 Helsingin kaupunki
Kahvikuja 3, 00980 Helsinki

Yli 18-vuotiaat lännen ja pohjoisen alueen vammaiset ja kehitysvammaiset asiakkaat

Lännen ja pohjoisen vammaisten sosiaalityö
PL 7980, 00099 Helsingin kaupunki
Ala-Malmin tori 2, 00700 Helsinki

Helsinki

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimi

Toinen linja 4
00530 Helsinki
PL 6000
00099 Helsingin kaupunki
+358 9 310 5015

www.hel.fi/sote
2022